

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la adminis-
trație. Prețul după tariful
și învală.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 226.

Sobolii ne pângăresc comorile.

În consfătuirea prealabilă a membrilor români, care a premers congregației comitatului Braşov (întâia Sămbătă la 5/18 Octomvrie s'a iscat o discuție semnificativă. Aderenții partidului național român susțineau, precum era și firesc, ca clubul comitatului român să facă în congregație față de propunerea comisiei permanente, prin care se cerea un vot de încredere guvernului țării, o *contrapropunere* prin care să se ceară un vot de neîncredere față de acest guvern. Membrii *Arsenie Vlaicu*, directorul școlii comerciale și *Nicolae Sulică*, profesor la liceul din loc susțineau însă ca clubul să facă o simplă *declarație*, prin care să se spună simplu, că Românii nu sunt mulțumiți cu guvernul.

Obiecțiunea ciudată a celor doi membri n'a întâmpinat bine înțeles aprobarea clubului. Aderenții partidului național au înțeles imediat intențiunea celor doi cari prin „declarațiunea” lor ținteau indirect la sprijinirea propunerii comisiei permanente. Căci câtă vreme *contrapropunerea* solicită un vot de neîncredere, „declarațiunea” celor doi n'avea să fie pusă la vot și membrii români s'ar fi trezit că congregația, încluzind și clubul român, a votat cu unanimitate încredere guvernului. Clubul a hotărât deci ca să facă *contrapropunerea*, singura care o putea face ca sprijinitor al partidului național.

Că clubul găsise bine intențiunea celor doi, aceasta s'a văzut la 5/18 Oct., când acești indivizi au absentat dela congregație.

Dacă de o bucată de timp n'am mai vorbit de *Arsenie Vlaicu* în coloanele acestui ziar, am făcut-o pentru că încă credeam, că acest domn se va fi convins în sfârșit că bate căi greșite. Dăduse doar și o declarație în hârtia, pe care o redactează, că el nu va mai fi sobol. Pe celălalt domn înștim că nu se ocupă de politică. Acum însă,

când vedem că acești indivizi continuă să facă: cel dintâi pe mangristul patentat, cel din urmă pe satelitul aceluia, nu mai putem tăcea.

Cu toată hotărârea trebuie să punem întrebarea: Ce voiesc acești sobolii? Ce vrea Arsenie Vlaicu, acest analfabet în politică, cu ce drept caută el să sfideze tradițiunile sfinte ale Braşovului? Ce vrea Nicolae Sulică? Cum cutează Arsenie Vlaicu să păteze sentimentele noastre românești cu redactarea unei foi, care e o rușine, o batjocură la adresa Românilor braşoveni? De unde atâta îndrăzneală, ca aici în nemijlocita vecinătate a fraților noștri de *dincolo* să se înfigă un mangrist? Și de unde și până unde un Nicolae Sulică să se facă satelitul lui?

În alte părți s'ar ridica lumea ca un singur om împotriva unei astfel de îndrăzneală și n'ar îngădui ca comorile ei sfinte să fie într'un mod atât de infam pângărite. Iar dacă la noi nu ești — o lume, care să se hotărască mai repede, iată acest organ anticepează protestul care nu va trebui să întârzie — din partea tuturor acelor cari simt o adevărată și sinceră îngrijorare pentru soarta neamului românesc.

Braşovul, Braşovul într-o decadență atât de grozavă! Sărmanii noștri părinți și moși dacă s'ar scula din morminte ca să-și vadă roadele jertfelor lor, s'ar întoarce iarăși în mormânt de durere și de rușine.

Căci ca să ai în Braşov un director de școală, care să redacteze o fișică ca „Deșteptarea”, pe care o reproduce cu satisfacție un „Budapesti Hirnap”, care *ab ovo* nu admite existența neamului românesc, un director chemat să îndrumeze generații de tineri, care să se mărturisească cu atâta îndrăzneală *mangrist* și un profesor care să se țină de pulpana acestuia, un director care să se mărturisească aderențul celui mai imoral sistem politic din lume, un

ignorant care să susțină cu cinism, că în situația de azi să mai poate face o împăcare cu guvernul fără renunțarea la ființa noastră națională, asta e o batjocură grozavă pentru acei înaintelepători curaji, pe care n-ar putea-o suferi.

De mai bine de douăzeci de ani n-a mai răsunat în Braşovul nostru chemarea sfântă la luptă curată. O amorțeală completă s-a așternut aici. Acum câteva săptămâni s-a auzit în reprezentanța comuna a o chemare, un protest. Credeam, că lupta frumoasă de atunci se va continua.

Ne-am înșelat. În congregație aceeași somnolență de demult cu excepția unui singur glas rășleț.

La Arad, Alba-inf. etc. au răsunat săliile comitatului de glasul plin de vigoare al Românilor. Acolo ai noștri au avut conștiința vremurilor noi și acesteia au știut să-i dea o demnă expresiune.

Noi până când vom tăcea? Până când vom ignora datoria, pe care în *primul rând* suntem chemați să ni-o împlinim? Braşovul e *puntea* care ar fi să închege sufletul Românismului. Aici ar fi să se lălmăiească suflarea liberă de *dincolo* cu setea noastră după libertate. Aici ar trebui să pulzeze cu toată vigoarea viața românească.

Ori doară nouă ne-au secăt toate energiile? Să n'avem noi oameni, cari să se înșire cu devotament în jurul steagului colbit și să-l slujească cu credință? Să avem noi oare numai sobolii sau cel mult indolenți?

Voi dragi tineri ce răspundeți la aceste întrebări? Voi tineri și bătrâni curaji cari trăiți încă în atmosfera unor zile de emoții sguđuitoare și a unei glorii proaspete, care a ridicat atât de sus prestigiul neamului — *răspundeți!*

Vedeți sobolii ne scurmă sfânta moșie. Și e păcat. Voi toți cei curaji vorbiți și nu lăsați ca becișnicii să ne pângărească moștenirea din bătrâni.

O nouă „afacere” a guvernului.

Încercări de-a cumpăra presa engleză și franceză.

Ne aflăm în toiul scandalului publice provocate de afacerile murdare ale guvernelor maghiare. Scandalul concesionării unei case de joc pe insula Margareta încă nici nu a ajuns la apogeu și ziarele opoziționale maghiare în frunte cu „Népszava” publică o nouă afacere a partidului „muncii” sau mai bine zis a fostului prim-ministru Lukács, care pare a-și fi folosit postul său înalt exclusiv pentru a discredita prin afaceri murdare prestigiul guvernelor maghiare.

Cea mai nouă afacere este acțiunea întreprinsă de guvernul Lukács pentru a plasa pe bani grei în ziarele străinătății articole favorabile guvernului și defaimante pentru opoziție. Lucrurile au mers la început binișor putându-se plasa articole ceruți prin unele ziare engleze și franceze. Cu afacerea aceasta a fost încredințat un anumit Lipscher Leopold, corepondent de ziare, care, văzându-se în cele din urmă păcălit de patronii săi, a desvălit cea mai nouă afacere murdară a guvernului lui Lukács. Iată ce povestește însuși Lipscher despre pățania sa:

Sunt doi ani de zile decând, având afaceri cu fostul prim ministru Lukács, acesta, știind că sunt corepondent al ziarului „Figaro”, și-a exprimat dorința ca să informez presa franceză în interesul guvernului maghiar. În scopul acesta am fost prezentat lui Ieszenszky, care m'a însărcinat să închei contract cu ziarele „Le Figaro”, „Le Journal”, „Matin”, „Echo de Paris” și „Journal des Debats”, cari în schimbul unor anunțuri balneare ale statului ungar, în valoare de 120 mii coroane să publice săptămânal câte o „Scrisoare din Ungaria”.

Lucrurile au mers bine până când contele Károly Mihaly s'a dus la Paris și a informat opinia publică franceză prin „Excelsior” asupra adevăratei situații din Ungaria. Atunci numitele ziare au refuzat să mai publice articolele scrise de biroul presei de lângă președintele consiliului, cari și de altfel erau prea aspre și atacau în mod brutal pe contele Andrássy.

Cizând cabinetul în urma procesului Déssy-Lukács, șeful biroului pre-

sei, d-l Barát, l'a amănat pe Lipscher cu achitarea proviziei de 4 la sută ce i-se acordase, până la instalarea contelei Tisza.

Imediat după numirea lui Tisza, Lipscher a publicat în „The Graphik” și „London News” din Londra fotografia lui Tisza, numindu-l „Cromwell al ungurilor”.

În urma acestui fapt și presa franceză a reînceput publicarea articolelor biroului presei, până când aceste articole au devenit din nou foarte agresive.

Lipscher a observat atunci că Barát, șeful biroului presei, îl subminează și vrea să-l scoată din post. Luni, Lipscher l'a cerut socoteală lui Barát pe care l'a și pălmuit, iar Vineri Lipscher s'a prezentat la contele Tisza cerându-i cont pentru achitarea celor 12 mii cor. ce i-se cuvin. Contele Tisza n'a vrut însă să stea de vorbă cu Lipscher etc. etc.

Aceasta este peste scurt povestirea lui Lipscher. Organele guvernului desmint bătaia între Lipscher și Barát, dar indirect recunosc, că Lipscher a plasat în ziarele străinătății articole favorabile guvernului. Lipscher de altă parte declară că poate dovedi cu documente cele susținute de dănsul.

Iată noul scandal, care ne desvălește în toată goliciunea sistemul de corupție și în afară de granițele țării, sistem care de ani de zile s'a perpetuat pentru a ascunde prin unele ziare venale ale streinătății corupția și fărâdelegile, de cari e bătuit statul ungar guvernat de ceata oligarhilor de sub conducerea lui Lukács, Ieszenszky și Tisza.

Câteva ziare opoziționale pun în vedere o treia afacere de gheșeft a guvernului Lukács. Este vorba, că ziarul „Sártilor radikali”, „Zastava” va aduce în curând amănunte senzaționale despre o sumă de mai multe sute de mii coroane, pe care patriarhul dispărut Bogdanovici a trebuit s'o verse în casa partidului muncii. Svonurile aduse la timpul său în legătură cu dispariția patriarhului, vor fi prin urmare acum confirmate din locuri bine inițiate.

44 de zile în Bulgaria

La Ghighen, în avantposturi.

de Mihail Sadoveanu.

În liniștea nopții, deodată răsună glasul scurt și sperios al sentinelei de la armă.

„Cine-i? .. cine-i? .. — Stă!”

Sau de foșnet prin porumburi și murmur de glasuri; se întoarce o patrule. Posturile noastre, de flanc, ocupă o uni vâi. Înaintarea am făcut-o în puterea nopții, și patrula a fost trimisă să stabilească legătura cu linia de mare a avant-posturilor, înălțată pe dealurile de la Ghighen.

În noaptea fără lună, înălțimile de la miază-zi se deslăuesc sumbre, cu linii mol, pe cer. Nu s'aude nici-o mișcare într'acolo: totuși sentinelele îndolte vegheză cu fața spre Balcani. Înădă ce-am trecut Dunărea, am intrat în necunoscut. Soldații, d-și s'drobu după două marșuri grele pe o căldură năprasnică, stau neclintii și încordăți la datoria lor.

Somnul țărânului e scurt. Îndată ce și-a întors oșteza carul mare s'a rădărit luceafărul de ziuă, aud șapte în apropierea mea. Cu capetele ridicate din foile de cert, doi camarazi din munții Neamului vorbesc.

„Măi Neculai, zice unul, ia acu intrădevăr că sântem departe de satul nostru..

— Apoi dacă'm trecut Dunărea, de-acu tot ne depărtăm..

— Oare-avem să mergem mult?

— Până la Sofia. Acolo-i un oraș cum ar fi la noi București. E capitala țării lor..

— Da' peste armata bulgarilor când avem să dăm? Se chiamă că sântem în țară la dănași, și n'au să ne lase ei să umblăm așa pe drumul mare ca prin satul lui Cremene!

— Nici vorbă. Trebuie întâiu să ne batem cu ei și pe urmă să răzâm mai departe. Parcă de ce-am trecut? Da' noi avem, măi băete oaste multă, greul pământului, și nu pot sta ei în calea noastră..

Puțină tăcere.

„Măi Neculai, începe iarăși camaradul, spunea tătuca (tu știi că el a fost în războiul cu turcii), că la început când încep tunurile și puștile, te apucă așa un fel de călăță..

— Dă, ca omu ne'nvăță..

— Așa-i, — da' pe urmă te deprinzi și cu asta, cum se deprinde omu cu toate..

Pauză. Iarăși încep:

„Măi frate, când am văzut eu atâta lume, câtă frunză și iarbă, atâta pușcă s'atâta tun, când am văzut cum s'a ridicat țara noastră la război, — măi, mi-a crescut inima n'aplept ca o pâne și mi s'a înfălbântat capul. Atuncea am văzut eu cât suntem de mulți și de tari. Eu socot așa că..

— Ce socoți tu, măi Mihail? ..

— Hm! eu socot așa că noi avem mare putere. Am auzit așa — că s-au bătut bulgarii cu turcii și de partea bulgarilor au fost și Sârbi și Greci. După ce au răpus pe turc, iștialți, cari erau într-o unire, s-au apucat să se mătânce între ei, ca câinii dela hoit.. Azi războiul, mâine războiul, dacă văzut s'a văzut regele că nu mai conțenească slobozit oastea, ca să se ducă să-i bată pe toți și să-i astâmpere!

— Se poate. Parcă se pot ei pune cu noi? Câtă oaste a curs la Dunăre, eu singur m-am îngrozit..

Tac un răstimp lung. Acuma, cu ochii la stele, se gândesc și ei la zilele din urmă, la cele văzute și auzite. Un șoșot dulce trece prin foile ca săbi ale popușoilor și răcoarea dinaintea zorilor se face simțită.

Aceștia doi sunt două suflete din sutele de mii, cari s-au ridicat la chemarea țării. Siguri și nepăsători își merg drumul lor între cei mulți. Ca ei sunt toți. Blânzi și disprețuitori de primejdii, ca arcu cel moale și nepăsător, care stă într'un colț fără scop și deodată se încordează și sbârâie în mâna arcașului, trimițând moartea, — asemenea ei se ridică în fața dușmanului și a morții, ca o putere elementală și fatală. O simțire puternică, poate înconștientă, a tresărit în ființa lor, ca un fulger în negură. În ei se deșteaptă trecutele generații de oșteni și tot ce i-a legat de pe cei duși de mana pământului, de nașterea primăverii, de durerea și bucuria morții și a vieții, cari totdeauna au fost tainic

legate de același colț de cer și de aceeași brazdă verde. Noi rostim patrie și raționăm asupra acestui cuvânt, uneori zămbim. Aceștia doi stau grași și fără judecată în fața vieții pe care o îndură ca pe o fatalitate și n'au fața morții, care-i leagă cu mii de rădăcini de mormintele părinților și strămoșilor.

Vorbele pe cari le ascultasem nu puteau fi prilej pentru judecata asta: se îmbulzeau însă în mine toate icoanele și faptele zilelor din urmă și toate câte cunoșteam din ale poporului tău, prietene.

După ce am plecat din orașul meu — și iar încep să visez cu fața către stele, — am prins a întâlni în gări gălăgioase convoiuri ale trenurilor. Erau un fel de viermăte, nesfârșite șiraguri de vagoane. Concediații și rezerviști stăteau ticsiți ca sardalele în cutii. În vagoane nu mai putea răzbi nimeni și stăteau mii de oameni și deasupra pe vagoane, cu flori, cu ramuri de copaci și cu copaci întregi. Mașinile, împodobite și ele, fluerau parcă într'un chip deosebit, strident, ca de alarmă. Toată viața nașunii se concentrase în gări și pe înguste drumuri de fier, pe cari treceau monstruoase convoiuri cu etajuri de oameni. Și în lungul terasamentelor așteptau și priveau tăgovoți și țărani. Strigau cei de jos, chiuiau cei de sus, mașinile gălăiau și fluerau și sunau dăbrăvile și vâile. La opriri își căutau loc sute de tineri disperați, își fluturau pălăriile, parlamentau cu cei urcați, apoi deodată se aburau deasupra pe acoperișuri,

ori, ridicați pe brațe și trași repede dispăreau pe ferestrele vagoanelor.

În orașul regimentului meu, mobilizarea era în toi. Oșterii munceau din zori de ziuă îmbrăcându-și oamenii, — și la armură, în răuri de scântei, se ascuțeau balonetele. Tipătură năprasnică al fierului și pulberii de stele care acopereau pe lucrători aveau ceva deosebit de impresionant.

O scenă interesantă ni se opri înaintea privirilor.

Meseriași orașului, concentrați cu toții, lucrau pe capete la cele din urmă centuroane și glugi. — Îi priveam. Cei mai mulți evrei, palizi de veghere, împungeau și trăgeau sforile cu înfrigurare.

La oșterii de serviciu se înfățișează un meseriaș cărunț, curat îmbrăcat, c'o cărtică în mână. Trage după el de mână pe un tinerel bălan și voinic.

— Trăiește domnule locotenent, strigă ovreul, și se oprește gâfâind.

— Ce este?

— Eu, domnule locotenent, sunt negustor și mi am făcut datoria către țară la 77. Iată livretul meu (și întinde spre oșter cărtica). Fecioru-meu, — iată!, — nu stă în țarg alcea; a venit ast' dimineață, dar știe o meserie. Încă nu-i soldat, — e leat 1914. L-am adus și pe dănsul, să lucreze tot ce trebuie..

Omul mă privește pe mine, apoi pe domnul locotenent, apoi își la feciorul de mână și-l împinge în atelier

De-ale stăpânitorilor.

— Convocarea camerei. — Atitudinea opoziției. — Declarația lui Andrassy. —

S'au încurcat din nou itele stăpânitorilor noștri de când cu noua panamă a clubului din insula Margit. Opoziția e decisă a nu trece ușor peste chestia aceasta și a o aduce pe tapet în cameră. Se vor face interpelații și guvernul va fi făcut responsabil de noul caz de corupție.

Spre acest scop opoziția, în conferența sa de Vineri a decis să fie convocată camera. S'a circulat o listă pentru subscrieri și ea a fost iscălită de peste 60 de deputați, câți se recer la petiția pentru convocarea camerei.

Textul listei prin care se cere convocarea, este următorul:

Președintele cenzurii ungare, Budapesta.

Pe baza regulamentului ne rugăm a convoca ședința camerei.

Motive:

Desbaterca de urgență a gravaminelor constituției noastre și a abuzurilor de guvernament, prin cari se atacă moralul vieții publice.

După ce lista, provăzută cu subscrierile necesare, va fi prezentată prezidiului, acesta e obligat a convoca ședința camerei în decurs de 4 zile.

Lista se va înainta prezidiului mâine, Marți, așa că până cel mult Sâmbătă camera trebuie să se întrunească. Să zice, că guvernul voește să o convoace pe Joi.

La curentul pornit de partidul iusthist și kossuthist s'au alăturat și celelalte două partide din opoziție: partidul popular și partidul constituțional. Deputații din aceste partide asemenea iscălesc lista pentru convocare. În ședință își va ridica cuvântul câte un orator din fiecare partid. Vor vorbi probabil contele Károlyi ori Apponyi din partidul independent, în numele partidului popular va vorbi Rokovsky, iar în numele celui constituțional contele Andrassy. Se crede, că ședința va fi farte furtunoasă.

Intrebat asupra chestiunii convocării camerei, Andrassy a declarat, că aprobă pornirea opoziției și iscălește lista pentru convocarea camerei. Referitor la scandalul clubului din insula Margit, Andrassy a zis, că nu l-a surprins noul caz de corupție eșit la iveală. Și nu m-aș mira — a zis el — dacă se vor face noul demascări. E tristă și regretabilă aceasta corupție sistematică, dar în sistemul actual, durere, nu constituie o surpriză.

Dela adunarea comitatului Târnava mică. Din Dicio-Sân-Mărtin ni se scrie: În raportul publicat în «Gazetă» despre discursul adunării comitatense s-a scris în legătură cu fărâdelegile săvârșite de primarul Sânmărtinului și relevate de d-l R. Bolla, că un Român a fost pedepsit cu 50 cor. amendă pentru că a împuscat un iepure în pădurea unui domn mare. Adevărul este, că acel biet Român a

fost pedepsit nu cu 50 cor. ci cu 504 coroane!

Cor.

Autonomia culturală a Românilor din Macedonia. Guvernul sârb a încunoștințat guvernul român, că Serbia a ratificat în mod definitiv înțelegerea stabilită cu România în ceea ce privește autonomia și libertatea culturală și religioasă a Românilor din Macedonia locuind pe teritoriile cedate Serbiei. Acești români vor avea un episcop, al cărui scaun va fi probabil la Monastir.

Imprumutul statului bulgar contractat în noul teritoriu românesc. Din București ni se scrie: În timpul războiului între Bulgaria și Turcia, toate comunele din Bulgaria au împrumutat statul bulgar cu diferite sume importante. Dintre orașele din cadrlater, Dobricul a avansat o sumă de 30 milioane, iar Silistra 3 milioane. Ambele comune au chitanțe în regulă pentru aceste sume împrumutate de statul bulgar.

Impăratul Wilhelm în Austria. Impăratul Wilhelm, cum am amintit, sosește Joi, în 23 I. c. în Konopist unde face o vizită moștenitorului de tron Francisc Ferdinand. Vizita are caracter particular. Din Konopist împăratul pleacă la Schönbrunn, spre a cerceta pe M. Sa. Aici vizita va fi oficială. În vederea vizitei dela Schönbrunn s'au făcut unele întâlniri de diplomați. Contele Szögyén-Márich a venit la Viena, unde a convenit cu ministrul de externe Berchtold. Iar M. Sa a primit ieri în audiență pe contele Berchtold.

Conflictul albanano-sârb pare a neliști în măsură tot mai mare cercurile diplomatice în urma răspunsului evasiv al Serbiei. Puterile triple alianțe consideră răspunsul Serbiei de nesatisfăcător și au decis să facă noul demersuri pe lângă Serbia, ca să respecte în toată întregime hotărârile conferinței londoneze.

Presă sârbă de altă parte declară că tendința puterilor de a intimida Serbia a eșuat, că guvernul sârb este nevoit să-și supună voiața dispozițiilor cercurilor militare competente, cari în actualele împrejurări sunt unele cari au răspunderea. Intreaga presă sârbească atacă cu vehemență Austro-ungaria.

După știri mai nouă din Belgrad corpul de expediție al Serbiei, care operează în valea Drinului Negru a pătruns în interiorul Albaniei, unde a ajuns până la Mat. În drumul lor, trupele sârbești au distrus satele și au măcelărit fără cruțare. Populația fuge pretutindeni din fața armatei sârbești. Corpul de expediție se află acum la 40 km. spre est de Tirana. Alte trupe, cari operează la est și nord est, au pornit spre Elbasan, de care nu le mai desparte de cât o distanță de 30 km.

venim singuri. Noi trebuie să ne facem datoria domnului locotenent...

Trec și ei în atelier, vorbind tare, cu gesturi dezordonate, câștigați de insufletirea obștească.

Icoane după icoane amestecate mi se perândă în amintire.

Sunt numit apărător de oficiu al dezertorilor, — pe cari trebuie să-i judec grabnic un consiliu. Trec prin ganguri întunecate și sentinelele îmi aduc dela închisoare șante ori opt oameni. Li chem pe rând și-i cercetez.

Soldatul Leuștean.

E un om înalt și voinic, cu fruntea bombată, capul tuguat și ochii scâpărători.

Trăiți, domnule locotenent, îmi răspunde el, eu am dezertat ș'am pribegit peste Prut; am fost o vreme și la muscali la Moscova; pe urmă iar m'am apropiat de țară. Acuma am auzit chemarea ș'am venit de-a dreptul la regiment.

De ce?

Trăiți, domnule locotenent, ce-a fost, a trecut. Acuma mi-ar fi rușine să rămân de contingentul meu.

Apoi acuma mergem la războiu, măi Leuștean...

Toceam de-aceia, domnule locotenent...

Cealaltă toți, ciobani din munții

Maderații.

Sunt curioși și perfizi în felul lor «moderații», câți adevă există, 5—6 la număr. Sunt cu toții ariviști, oameni de acela cari pentru «moderatismul» lor așteaptă să primească onoruri de la stat, înaintări și mai pe sus de toate mijloace sunătoare. Iar în schimb ei au promis guvernului, că vor înjgheba un partid «moderat» sau maghiaron, care va accepta toate condițiile guvernului și în chipul acesta se va face pacea între Români și Unguri. Inzadar li s'a spus cercurilor conducătoare maghiare, să nu dea crezământ acestor ariviști, deoarece ei n'au trecere între Români, n'au de loc aderenți și prin urmare nici nu pot forma un partid și să singurul partid agreat la poporul român este partidul național. Au fost degiaba aceste, căci Maghiarii, ba chiar și unii din ai noștri, mai slabi de credință, erau de părere că moderații, în deosebi capul lor, renegatul vicar Mangra, va înjgheba partidul promis al moderaților și pe calea aceasta se va rezolvi chestia română.

Acum, după ce Mangra nu poate arăta nici un rezultat favorabil, vrea din nou să imbecile lumea cu apă rece. El declară în mod clinic, că va fi partid moderat român, și anume «partidul ultraștilor» are să se schimbe în partid moderat.

Iată ce declarație a trimis Mangra ziarului «Világ» cu privire la partidul moderat:

— E fapt, că pretensiunile ultraștilor nu folosesc de loc poporului și nici nuziunței, ca să ajungă la o înțelegere guvernului cu partidul naționalist. Va fi un partid moderat român. Trebuie, să fie. Dar partidul ultraștilor trebuie să se schimbe în un partid politic moderat. Dacă acela nu-și vor reduce de bună voie pretensiunile, conducătorii calmi și poporul român doritor de pace vor sili partidul ultraștilor să facă un astfel de program, care să asigure conlucrarea armonică între Maghiari și Români.

Renegatul Mangra umblă cu capul prin nori. Ne având până acum nici un rezultat cu partidul său, a aflat o nouă formulă de-a înșela lumea cu deviza: dacă nu este, va fi partid moderat, a-nume poporul român întreg să va face moderat și atunci va urma pacea între Români și Unguri.

Aceste devize înseamnă a bate apa în piulă. Înseamnă a amăgi și a înhăma la carul său pe unii naivi și ușor crezători, cari pe lângă aceasta sunt stăpâniți și robiți de sentimentul arivist. Puțini sunt de aceștia. Puțini sunt, cari să-și deosească demnitatea de Român și să se deslipească de sentimentul comun românesc, făcându-se slugi umilite ale guvernelor, pentru ca să li se a-runce un ciolan de ros.

Cu atât mai mult e de regretat, că chiar aici, în mijlocul românismului brașovean, să găsește un om, un Român, care prin o fiteică a sa fraternisează cu șovinismul unguresc și în toate lucrările lui are o atitudine, din care reiese, că el vrea să facă servicii gu-

vernului. Acest om este directorul școalelor comerciale române din Brașov, Arseniu Vlaicu, cunoscut de publicul nostru ca Român trecut de partea lui Mangra. Ca și acela, directorul Vlaicu merge des pe la [Budapesta, unde conferă cu corifeii politici maghiari, făcând planuri deșositoare pentru «împăcare» Românilor. Azi-măne Arseniu Vlaicu va fi recompensat cu un cerc electoral — asemenea lui Mangra — și — chestia română e rezolvită! În chipul acesta servește cauza română un Mangra, un Arseniu Vlaicu, un Burdia și alții.

Cea mai nouă ispravă a lui Arseniu Vlaicu a fost încercarea făcută la consfătuirea Românilor înainte de adunarea congregațională de Sâmbătă, cu care ne ocupăm în articolul din fruntea numărului de azi. Arseniu Vlaicu voia să facă un serviciu guvernului și în chipul acesta să se însinue în sus. Căzul e caracteristic pentru oamenii de tagma Mangra-Vlaicu.

Afacerea scandalosă a unei societăți de emigrare.

Viena 15 Oct. n.

«Canadian Pacific» este numele filialei unei societăți de emigrare cu sediul în Viena, despre care s'a constatat zilele acestea, că a înlesnit până acum fuga în America la 100.000 — după alții la 500 mii — tineri obligați la serviciul militar cu deosebire din Bucovina și Galiția. Poliția din Viena a arestat până acum pe mai mulți funcționari din serviciul societății, între cari pe reprezentantul general al societății Solomon Altmann de naștere din Ungaria. În același timp au fost închise din ordinul poliției localitățile societății din Viena și filialele din provincie.

În urma perchezității domiciliare ce s'a făcut ieri în birourile societății de navigație «Canadian Pacific» s'a dovedit, că cheltuielile în curs de doi ani se ridică la suma de 14 milioane. Din acestea numai 7 milioane sunt trecute în registrele comerciale, iar celelalte au fost întrebunțate pentru publicității și adevăratii la emigrare.

Descoperirile făcute de poliție neliștesc mult cercurile politice, fiind compromiși mai mulți bărbați cunoscuți.

Guvernul n'a îndrăznit să ia asupra lui răspunderea măsurilor extraordinare ce trebuie să ia și de aceea prefectul poliției s'a prezentat în audiență la Maj. Sa, pe care l'a informat despre rezultatul cercetărilor de până acum.

Imediat după aceea a fost chemat în audiență și ministrul de comerț, spre a lămurii pe Maj. Sa despre rolul ce l'a jucat acest minister în afacerile societății Canadian Pacific. Mai mulți deputați prepară interpellări în această chestiune, în care sunt compromiși numeroși politicieni cu renume și înalți demnitari de stat.

După știrile mai nouă, poziția ministrului industriei și al comerțului, Dr. Schiesler, și a inspectorului șef Riesel pare cu desăvârșire zdruncinată din cauza concesiunii acordate societății de navigație «Canadian Pacific». În urma scandalului cu emigrările, concesiunea va fi retrasă, iar chestiunea emigrărilor va fi repartizată ministrului de interne.

Astăzi au mai fost arestați: directorul biroului de călătorii «Imperator», a filialei societății «Canadian Pacific», un bărbier ungur care aducea cu automobilul emigranți din Ungaria, îmbrăcați în costum de șofer, și servitorul biroului de călătorii «Universal» care era în strănse legături cu bărbierul făcând cu acesta cauză comună. X.

Momente din Făgăraș.

— Adunarea clubului comitalenz român. — Mai mult interes. — Trupa teatrală Antonescu. —

Conform apelului, ce s'a lansat, s'a ținut azi în 17 Oct. o consfătuire între Români din Țara-Oltului, în care s'a statorit lista candidaților partidului național, cari vor trebui aleși în locul celorlora, cărora le-a expirat mandatul cu finea anului 1913.

Preș. clubului Dr. Ioan Șenchea în fața unui număr de participanți cam modest deschide adunarea, anuțând cu cuvinte scurte și măduoase, că suntem în preajma unor vremuri grele, în cari cel dela putere și-au pus de gând să ne trântescă pe toată linia, de aceea trebuie să fim atenți la persoana, cărui li încredințăm mandatul, ca să ne reprezinte în casa comitatului. Nu ne trebuie oameni dubii, cari față de noi sunt aroganți, iar cu slujbași lingușitori, nici de acela, cari după ce sunt aleși nu se mai interesează de loc de ceea ce se petrec în adunările comitatene. Ne trebuie caractere ferme, conștiințe de datorință ce-o au, cari să apere cu cinste interesele poporului din cuprinsul Oltului.

Se trece apoi la compunerea listei, care se statorește în modul următor:

În cercul Scoreului se candidează: Ilie Comșuția, preot în Porumbacul de Jos, Dr. Victor Pralea, adv., Făgăraș, Dr. Ioan Cârje, adv., Făgăraș. Cercul stă sub conducerea adv. Dr. Pralea și Dr. Cârje.

Cercul Arpașului de Jos are candidații următori: Alexandru Bugner, preot Nou românesc, Vasile Vas, preot în Arpaș și Aurel Mușat, preot în Țăcea de Sus. Conducerea cercului o are Dr. Ioan Șenchea, preș. clubului comitalenz român.

La Lissa avem pe: Iosif Caravaiu și Alexandru Popa, preoți în loc, și pe Nicolae Boer, preot în Breaza. Conduce Dr. Octavian Vas.

În Viștea de Jos sunt: Ioan Stanciu, Aurel Borzea, preoți în loc, Dionuț Stanciu și Ioan Banciu. În fruntea cercului e protopopul din Făgăraș Nicolae Borzea.

La Voila sunt candidați: Iosif Opreșiu, preot Dridif, Dr. Dănilă Vas, adv., Făgăraș, George Vas, preot Voila și Dr. Virgil Pagubă, cand. de adv. Făgăraș. Dr. Dănilă Vas conduce cercul.

Vaida-Recea are pe: Iacob Popa, vicar, Mateiu Jiga, director de bancă la «Furnica», Nicolae Vijoli, preot în Netot, Sofron Prună, invăț. penz. Vajdarecea și Ioan Dejenar, funcț. la Furnica în Făgăraș. Cercul stă sub conducerea domnilor: Dr. Nicolae Șerban, deputat, Iacob Popa, vicar și Mateiu Jiga.

La Mărgineni sunt: Gavrilă Cornea, preot Ileni, Valer Dămbol, preot Sebeș, Ionică Fulicea, proprietar Mărgineni și Dr. C. Negrea, adv. Făgăraș. Conducătorii cercului sunt: Dr. L. Pandrea și Dr. C. Negrea.

La Șercaia avem pe: Ioan Bunea, Dr. Nic. Boer, adv. Șercaia, Dr. Decan, adv. Șercaia și Ilarie Cocan, preot în Mândra.

În cercul Veneției de Jos sunt: Dr. Traian Stoica, adv. Șercaia, George Comșia, preot Comăna de Jos, Emilian Aldea, preot Veneția de Jos, George Comănicu, preot, Comăna și Dr. Neamț, adv. Șercaia. Conducătorii: Dr. Stoica și Dr. Neamț.

Tohanul vechiu: Pompliu Dan, Haralampie Ungur și George Babeș. Conducător: Dr. Iancu Meșian, adv.

Șinca vechi: Emil Pop, notar penz. Ionică Bărsan, propr., Dr. Costache Moldovan, adv. Șercaia și Ioan Pop. Conducătorii cercului: Dr. Hariton Pralea și Dr. C. Moldovan.

Aceștia sunt candidații naționali în cercurile din comit. Făgăraș, cari după cum se poate vedea sunt mai mulți advocați și preoți, fiindcă aceștia au îndoită datorința de-a scoate birul tor steagul partidului nostru: deoparte

Du-te și tu și lucrează pentru oaste!

Omul e mândru și ascultă cu ochii mari cuvintele bune pe care i-le spune ofiterul. Apoi pleacă. Dar îndată după el, alții, doi oameni supărați, cu o deosebire demnitate în înfățișarea lor. Sunt tot evrei meseriași.

Se opresc. Salută. Unul, mai nerăbdător, face un pas înainte, și vru să vorbească. Celalt îl oprește, — îi pune mâna în piept și-l dă înapoi.

Lasă-mă să vorbesc eu! zice el hotărât.

— Despre ce e vorba?

— Trăiți, domnule locotenent, iacă ce-l. Noi am fost duși ieri ș'alaltăieri la Roman, când ne-am întors, acuma, am aflat că a fost domnul subcomisar în mai multe rânduri ca să ne cheme la regiment...

Cealalt iar vrea să vorbească. Cestăltit îl linițește c'un gest hotărât.

Lasă-mă, domnule, să vorbesc!... Trăiți, domnule locotenent, noi știm că trebuie să ne facem datoria, — și noi am venit aici, dar fără poliție... Vă rog să ne dați de lucru...

— Domnule locotenent! izbutește înșfășiț și celalt să strige cu insufletire; noi venim cu dragă inimă, — dar noi n'avem nevoie de poliță. Noi

Bistriței, un meseriaș evreu, un scripcar care se dusesse să cânte ciardașul la Borsec, toți au fugit din oaste dintr-o pricină ori din alta, ș'au venit la regimentul lor îndată ce-au prins a suna clopotele de primejdie.

Dintre toți, vagabondul, Leuștean, are o privire iute și neliștită.

Trăiți, domnule locotenent, îmi vorbește el încet, eu mai am o dăruveră... M'am bătut cu poliția ș'am fărâmat și irosit niște lucruri la o muere unde stăteam ascuns... Cu mine-i mai greu. Nu mi-l de alta, da n'ăși vrea să rămân. Luați-mă la dumnioastră, domnule locotenent. Eu sun din corn, sunt bun trăgător și știu să-mi fac datoria. Aveți să fiți mulțumit, domnule locotenent...

Leuștean într'adevăr amnistiat și el, a intrat între oamenii plutonului meu. Când treceam cu batalionul prin gări la sfârșitul lui Iunie, cornul lui suna înfricoșat, avea un fel de răget pe care îl cunoșteam cu toții. Cele cincizeci de vagoane care alcătuiau convoiul batalionului nostru urmau după alte convoiuri, sute, — se opreau în gări, treceau spre Dunăre, în chioțe, în cântările muzice, în lungul țării înfrigurate, dela poalele munților la Corabia. Și Leuștean suna grozav tu-turor vâilor și dealurilor și când treceam pe lângă vagonul lui, la opriri,

ochii lui de hoț mă priveau plini de mulțumire și întrebări...

De-odată, în rumeneala zorilor, simțesc, că cineva s'a strecurat lângă mine și s'a oprit. E șeful patrului, sergentul Gheorghies.

Trăiți, domnule locotenent, am fost până la avantposturile de pe dealuri, de-am făcut legătură. Cu trei oameni buni: Nedelcu, Handoca și Leuștean. Nici o știre dela inamic...

— A fost și Leuștean?

— Am fost, domnule locotenent, răspunde Leuștean înălțându-și fruntea bombată peste umărul sergentului. Am recunoscut ș'o stână de pe coastă... Dormeau niște pui într'un salcâm...

— El?

— Acuma nu mai dorm, trăiți domnule locotenent... În colo bine-pace...

În cele dintâu lucruri roșii din rășărit îi lucesc dinții și cornul pe care-l ține strâns la sold.

Visurile mele se cufundă în rășăritul înflăcărat; și când mă înălțai deasupra porumburilor văzui în juru-mi o țară sârbădă și pustie, un deal gol, — și'n dosul nostru la câteva sute de metri un sat străin cu case de clamur.

Pe-aici nu-i ca pe la noi, d-nule locotenent, grăi melancolic sergentul. Au rămas departe munții, codrii și isvoarele...

sunt conducătorii și povățuitorii satelor, iar de altă parte în interesul lor este să-și știe poporul de sub influința lor urărit de multe sarcini, ce apăsă tot mai mult umerii lor.

De aceea președintele încheiând adunarea nici nu stăruie mult pe lângă datoria puțin s'au prezentat la consfățuire. În deosebi advocații tineri n'a fost nici unul. Oare ce-i va împiedea? Multimea proceselor? Nu e scuză. Altfel scuză nu pot avea. Cam slabe nădejdi poate avea poporul în Dumnilor, dacă nici acum până ce sunt tineri nu se îngrijesc de soarta economilor, cari le câștigă pâinea de toate zilele.

Pentru lansarea unui apel către alegătorii români se numesc advocații: Dr. Ioan Șenchea, Dr. Nicolae Șerban, Matei Jiga, Dr. Oct. Vas.

A fost jignitoare lipsa multor inteligenți ai satelor roastre. Chiar și din Făgăraș puțin s'au prezentat la consfățuire. În deosebi advocații tineri n'a fost nici unul. Oare ce-i va împiedea? Multimea proceselor? Nu e scuză. Altfel scuză nu pot avea. Cam slabe nădejdi poate avea poporul în Dumnilor, dacă nici acum până ce sunt tineri nu se îngrijesc de soarta economilor, cari le câștigă pâinea de toate zilele.

Dar oare preoții tineri, ce năcazuri au? Cu lucrul câmpului s'a cam gătat. De altă parte mulți au fost în Făgăraș și cu toate acestea la adunare un s'au prezentat. Care-o fi pricina? Lipsa de interes. Dar bine, așa grăjii de porci? Cu așa interes de bună seamă nu vom mântui neamul.

Dacă și la alegeri ne vom interesa tot așa de mult, vom cădea cu rușine. La lucru până mai e vreme. Interes mai mult fuje de o chestiune atât de importantă, cum sunt alegerile comitatene. Nădăjduim, că viitorul va putea spune ceva mai bun despre zelul și interesul oamenilor cu carte din comit. Făgărașul.

Printre cei de față am văzut pe d-nii: Dr. Șenchea, Dr. Șerban, Dr. Oct. Vas, Matei Jiga, Mandea preot Porumbac, Iacob Popa vicar, I. Bărsan av. penz. Șinca-văche, Matei Nicodan preot Rucăr, Iosif Agriș preot Dridif, Pavel Porzeș, Aurel Borzea, Nicolae Borzea din Viștea de Jos, Nic. Vijoli preot Natot, Aurel Mușat preot Ucea de sus, I. Dejenar, Nicolae Recean preot Dăni, Andrei Savu Feldioara, Ilie Dumitru preot Porumbac.

Sus să avem inimile.

Un alt moment însemnat e trupa teatrală a artiștilor dela teatrul național din București. Ce să scriu despre prezența și debutul strălucit al acestor artiști excelenți? Călătoria lor prin Ardeal e cea mai grandioasă manifestare a genului românesc, care și pe străini îi atrage în farmecă și le varsă în inimă adevărate clipe de fericire. Nu numai Românii au fost electrizați de puterea artei române, ci și străinii au rămas încantați de productul artistic, de care sunt capabili Românii, dacă împrăjurările vieții nu le sunt vitrege.

Și la noi în Făgăraș, ca și în alte părți artiștii au fost întâmpinați și salutați la gară de conducătorii societ. teatrale din loc „Progresul” seara la 6 ore. O bucurie de nedescris și o înălțare până la începerea pieselor. Deodată cade cortina și'n fața noastră vedem pe d-l Antonescu în piesa „Legea tătărilor”, făcând lucrările președintelui, ca să ajungă deputat. Câtă simțăminte și siguranță în mișcările lui și a feții! Dar Ana Antonescu bucură de față mai era! Ce nestrămutată se arată în hotărârile ei! Multe aplauze a mai stors și d-soara El. Steier, în rolul de soție a deputatului Larent, dând la iveală fumul, de care sunt îmbătațite femeile bărbăților, cari răvnesc după slujbe înalte.

D-soara Rudeanu în rolul servitoarei se arată, că stăpânește bine piesa. Tot așa de încântați ne-au lăsat d-nii T. Georgescu și I. Georgescu în rolurile de secretari ai deputatului, iar d-l F. Formescu cu toată înfățișarea d-sale era un adevărat chip de alegător din România. Aplauze nesfârșite.

În „Năpastă” deosebitea am fost electrizați de dragostea Ancei (d-na Antonescu) față de primul ei bărbat Dumitru, ucis de Dragomir al doilea bărbat, pe care după o bănuială cu temeiul de 9 ani îl dă pe mâna judecătoriei.

Iar d-l Brezeanu în rolul Ioan ocnașului ne-a făcut să-i admirăm arătându-ne până unde poate merge puterea de imitare a artistului. D-l Georgescu, ca învățător arată stângăcia unui om,

care nu se știe purta cu destul curaj, față de o persoană umblată în ale dragostei. Ce aplauze au urmat după aceea numai păreții salei ar putea spune.

Români, unguri, iđani, sași, tot neamul a ținut să fie de față. Numai slujbașii comitatului au impus o rezervă. Bag seamă nu știu ce-i arta. La Blaj se spune, că au luat parte la reprezentațiile românești chiar artiști unguri, cari dădau producții acolo și au rămas încantați de productul artei române.

La banchetul dat în cinstea distinșilor oaspeți a luat parte de asemenea un număr frumos de inteligenți. Ce mai petrecere!! Discursuri, declarații, cântece de priveghitori!... Cel dintâiu salută oaspeții protopopul Borzea arătând că teatrul e cea mai bună școală pentru propagarea nu numai a frumosului, ci și a adevărului, de aceea dânsii sunt adevărați apostoli ai culturii românești. Mult a dat să înțelegem vicarul Iacob Popa prin asemănări profetice, pentru unitatea culturală a Românilor...

Apoi mult ne-a încălzit răspunsul sincer al d-lui Antonescu dând expresie bucuriei și fericirii, de care sunt stăpâniți în mijlocul nostru.

Dr. Șenchea ne povestește într'un ton glumeț și atrăgător necunoscut nouă până acum, câteva amintiri din tinerețe, în care vreme și-a făcut de lucru și dânsul cu muza teatrului românesc. Și ca să fie șirul povestirii complet amintesc și plăcerea, ce ne-a procurat-o d-na Jiga prin vocea sa argintie, iar d-na Ciucurescu cu câteva versuri auzite dela mama d-sale. Petrecerea a durat cu multă animație până târziu în noapte.

Coresp.

ȘTIRI.

— 7 Octomvrie 1913.

Noul pilot al aeroplanelor „Vlaicu”. Din București ni se telegrafiază:

Ministerul de război a încredințat ca d-l locot. Alexandrescu să piloteze noile aeroplan sistem „Vlaicu”.

O donație a principesei Maria Din București ni se scrie: A. S. R. Principesa Maria a dăruit suma de 8300 lei spre a se veni în ajutorul văduvelor de țărani morți de holeră în județele Vâlcea și Argeș, după demobilizare. Altfel Sa Regală a binevoit a înădăna cu această distribuție pe domnișoara Fanny Seculici, d-na Elena Rămnicănu și d-nu P. N. Slăvescu, fost prefect de Vâlcea, cari cu ajutorul autorităților administrative și sanitare au străbătut județele sus numite, venind astfel în ajutorul a 70 de văduve. Câteva grade inferioare ai jandarmeriei rurale, precum și 3 agenți sanitari au primit în același timp gratificații pentru devotamentul ce l-au desfășurat în timpul epidemiei.

Noul advocat român. Din Târgul Mureșului ni se scrie, că d-nii Dr. Eugen Costina, Dr. Sever Mică și Dr. Aurel Moldovan au făcut cu succes cenzura de advocat. Felicitări.

Domnul Dr. Lucian Balint avizează că și-a deschis cabinetul advocațional în Sibiu (Nagyszoban), strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 11.

Din Viena ni se scrie: În 17 a l. c s-a serbat între mari manifestații militare jubileul de 100 ani dela „Lupta popoarelor” de pe câmpul Lipsea. A fost sărbătorit în deosebi viteazul zilelor Schwarzenberg, pe statuă a căruia Maj. Sa a depus o corcană admirabilă de lauri. Defilările trupelor s-au făcut pe Schwarzenberg-platz și pe Ringul Vienei. Maj. Sa a trecut printre mulțime în trăsură deschisă, răspunzând ovățiilor de iubire din partea vienezilor.

— În 18 l. c. a sburat pe câmpul Aspern cutezătorul aviator francez Pegoud. A făcut 2 sboruri foarte îndrăznețe. Cele mai cutezate și mai periculoase întorsături. Direcție drept în sus, deodată se dă peste cap de 2—3 ori, face zbor cu aparatul în poziție verticală și zboară 2—3 minute cu aeroplanul întors (capul în jos). Această producțiune a fost admirată de 20 mii spectatori, printre cari se aflau mai mulți arhiduci și arhiducese, precum și toți aviatorii militari și civili ai Austriei. Comitetul aranjator, din pricina că Pegoud n-a putut fi văzut, de aproape decât de o parte din spectatori, l-a urcat într-un automobil cu care a făcut un defileu printre spectatori. Publicul l-a făcut călduroase ovăți îndrăznețului său al Franței, care a efectuat sborul pe un vânt cu celeritate de 30 km. În zilele următoare își va continua sborurile. — Cor.

În loc de cununii eterne pe mormântul scumpei lor mame Emilia Andrea nasc. Suciu au dăruit: Dr. Enea Andrea advocat în Noerich, Ioan Andrea inginer montan, Budapesta, câte 100 cor., Pompeliu Andrea locotenent ces și reg. în Reg. de inf. Viena 20

cor., la oaltă 220 cor., fond început pentru lărgirea bisericii gr. cat. din Ighiu. Ighiu în 15 Oct. 1913. — Basiliu Andrea paroch gr. cat.

Reuniunea română de cântări din Bistrița invită la concertul urmat de dans ce-l va aranja Duminecă în 26 Octomvrie st. n. 1913 în sala cea mare dela „Gewerbeverein”, cu concursul caplei militare a reg. c. și reg. 63 din loc, sub conducerea măiestrului Hermann Klee. Venitul curat e destinat „Reuniunii rom de cântări din Bistrița”. După concert urmează dans.

Programa: 1. Orchestra militară. 2. Șezătoarea, iocană populară de Tiberiu Bredicean. 3. Impromptu de Schubert, solo de pian, executat de d-nul Flaviu Tripou. 4. Vitea țigănilor de Schuman, cântat de corul reuniunii. 5. Orchestra militară. 6. Inșiră-te măr-gărite, baladă de Leonida Domide, cântat de corul reuniunii, acompaniat de orchestra militară. 7. Orchestra militară.

O adunare a aviatorilor. În urma deselor catastrofe aviatice petrecute în ultimul timp, la Berlin s'au întrunit mai mulți aviatori mai de seamă, cari au criticat aspru felul cum se fac concursurile — și mai ales condițiile acestora — internaționale de premii. În aceste concursuri aviatorii văd cauzele celor mai multe catastrofe aviatice. Ei pretind, ca în comisiile pentru stabilirea condițiilor de concurs să ocupe totdeauna loc și aviatori specialiști.

Catastrofa dirijabilului „L II” despre care am amintit în numărul trecut, a îmbrăcat întregă Germania în doliu. Dolul în urma catastrofei e cu atât mai mare cu cât între cele 28 persoane cari și-au găsit moartea cu prilejul acestei nenorociri, sunt unii dintre cei mai distinși aeronautici ai Germaniei. Pe de altă parte această catastrofă a întărit și mai mult părerea aceora cari susțineau impracticitatea dirijabilului Zeppelin. To-mai faptul acesta pare a fi dat anză împăratului Wilhelm să se exprime despre catastrofa balonului, în modul urător: „E grozav! Sunt dezolat și regret victimele omenești! Dușmanii vor triumfa acum și publicul se va ridica în contra grandiosului balon ca și cum nu s'ar fi întâmplat nici odată o nenorocire vre-unui vapor sau vre-unui tren.”

Pentru constatarea cauzelor, cari au provocat nenorocirea, au cercetat cu deamănăntul ruinele balonului profesorul Parseval, vestitul constructor de aeroplan și comandantul parcului aeronautic colonelul Gross. Până acum însă nu s-au pronunțat asupra acestor cauze.

Până în prezent au fost distruse 9 aeroplan „Zeppelin”, și anume: „L. Z. Römisch II”, la 16 Ianuarie 1906; „L. Z. IV”, la 4 August 1908 la Isterdingen; „Germania”, la 28 Iunie 1912, în pădurea din Teutoburg; „L. Z. VI”, la 15 Septemvrie 1910; balonul militar „L. Z. V”, la 25 Aprilie 1911; „Schwaben”, la 21 Iunie 1912 la Russelsdorf; al doilea balon „L. Z. I” la 11 Martie 1913, la Karlsruhe, și balonul marinel „L. Z. I” la 9 Septemvrie 1913 la Helgoland.

Dirijabilul „L. I” era cel mai mare și mai rapid tip german; avea o lungime de 160 m. și un diametru de 16 m.

Dirijabilul „L. I” se știe, că a căzut în mare cu prilejul manevrelor de astă toamnă și cu el și-au găsit moartea 20 de oameni.

Nu uitați să contribuiți, cu prilejul reînnoirii abonamentului la „Gazeta Tr.”, și la Fondul starștilor!

Limba engleză și opera. Se pare că Englezii, cu toate pretențiile lor, s'au convins, în fine, că nu se poate cânta, cum se cade, o operă muzicală cu expresiunile limbii lor guturale. Chestiunea s'a pus iar pe tapet cu ocaziunea unei noi încercări — și trebuie să fie cel puțin a sutelea la număr — d'a se da o stagiune teatrală în engleză la New York. Actorii angajați au început să cântească.

Este, pare-se, ceva în limba engleză care nu se poate împăca cu muzica. Cântând cu vorbe englezești, artiștii nu pot să obție efectele de rezonanță și de expresiune patetică care le obțin cântând cu vorbe italienești. Sunt prea multe sunete închise în graiul Albionului. Nu se pot cânta notele acute pe cuvinte care încep cu „th”, ca „the” (articolul englezesc) „through” (printre) și „thrust” (lovitură).

Impresarul Oscar Hammerstein într'un studiu făcut asupra chestiunii, zice că artistul cântăreț trebuie să se poie în mișcare alte fibre musculare când cântă în engleză decât atunci când cântă în italiană. Și astfel, acei cari au învățat o operă în italiană, se împiedică de mari dificultăți ca s-o cânte în engleză.

Chiar și cântăreții englezi s-au convins de aceasta. Se citează cazul unei artiste americane de la Metropo-

litan, care a cerut să se pue, în contractul ei de angajare, că, în nici un caz, nu i se va impune să cânte ceva cu vorbe englezești.

AVIZ. În tipografia noastră află aplicare un ucen c. Doritori să se adreseze la administrația ziarului.

AVIZ. Viena, Nussdorferstrasse 10/3. Odăi mobilate cu pensune foarte bună (bucătărie românească), prețuri moderate, la o familie distinsă: D-na Alexandra de Marchetti. — Se acordă masa și fără odăi.

Știri mărunte. După unele șvonuri din Constantinopol Enver-bey nu suferă de apendicită, după cum se anunțase, ci a fost rănit în lupta dela Gurnurania, unde avusese loc o încăierare între partizanii săi și ofițerii comitetului militar.

— Din Hamburg se anunță: Ziaristul Stolten, socialist, a fost ales deputat în locul lui Bebel, decedat.

— Săptămâna trecută a fost împușcat lângă Kistonya un mistreț uriaș, care avea o greutate de 215 chlg. colții mistrețului aveau o lungime de 18 cm.

Mulțămită.

Deoarece starea sufletească adânc zdrobită nu ne îngăduie să ne exprimăm personal și deosebit mulțămitele tuturor acelor, cari prin codolențe scrise ori verbale, și prin participare la serviciul funebru, înmormântare etc. ne-au mângăiat durerile suferite la pierderea ecumpel noastre soții și mame, îi rugăm să primească pe această cale expresiunea sincerilor noastre mulțămite.

Ighiu la 14 Oct. 1913.

fam. Andrea.

Dela „Asociațiune”.

Circulară către toate direcțiunile des-părțămintelor.

Domnule Director! Unul dintre mijloacele cele mai potrivite pentru răspândirea culturii naționale este teatrul. Împrejurările triste dela noi nu ne permit să luțghebam o trupă permanentă de artiști, care să cutriere în fiecare an centrele mai însemnate locuite de Români.

Ceeace nu putem face însă noi, pot face frații noștri din regatul liber. Unul dintre artiștii din România, d-l Victor Antonescu, a obținut concesiile dela guvernul din Budapesta să dea în curs de mai mulți ani reprezentații în diferite orașe din Ardeal și Ungaria. Primul turneu l-a și început în Alba-Iulia, în zilele trecute.

În trupa d-lui Antonescu sunt doi dintre cei mai buni artiști ai Teatrului național din București, d-lon Brezeanu și d-na Maria Ciucurescu. În viitoarele turnee vor veni și alți artiști mari dela teatrele naționale din țară.

Ei vor arăta publicului dela noi puterea artei românești și vor răspândi frumsețea limbii literare în toate părțile.

Trupa d-lui Victor Antonescu va cutriera următoarele orașe: Sibiu, Blaj, Orăștie, Alba Iulia, Abrud, Brad, Lipova, Lugoj, Caransebeș, Făgăraș, Brașov, Arad, Oradea mare, Beiuș, Pula mare și Cehul-Silvaniei.

Vă rugăm, domnule Director, ca să stăruiti pe lângă toți membrii Asociațiunii să primească cu dragoste pe acești apostoli ai Artei românești și să ia parte în număr cât mai mare la reprezentațiile ce se dau.

Primiți, vă rugăm, încredințarea deosebită noastră stime.

P. Cosma Oct. C. Tăslăușu
prezident subst. secretar.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Sborurile pilotului Ziegler.

Favorizat de un timp admirabil pilotul sas Ziegler a executat ieri în fața unui public numeros câteva sboruri frumoase, dintre cari unul deasupra Brașovului, cari au stărnit admirația tuturor. La câteva din aceste sboruri simpatulic aviator a luat cu sine câțiva pasageri, între cari pe o rudă a sa, pe redactorul ziarului „K-Zeitung”, pe un ofițer etc. plimbându-i prin văzduh. Publicul numeros, cu deosebire Sașii, au făcut mari manifestații pilotului Ziegler oferindu-i cununii și purtându-l după sboruri pe umeri între vii ovăți.

De o deosebită frumsețe a fost sborul de aproximativ o minute executat cu un pasager la 15 înălțime d 1000 metri de-asupra Brașovului (peste Stejeris, Calea vâclor, piața Brașovului și Inapo). Aterisirea s'a făcut la toate cele cinci sboruri în condițiunile cele mai bune. Pilotul însuși ne-a impus tuturor prin liniștea și sigu-

ranța, cu care și-a pilotat monoplanul sistem „Erich” și prin modestia cu care a răspuns la ovățiunile binemeritate ce li s'au adus de toți privitori fără deosebire.

Reprezentanța orașului va ținea ședința ordinară Marti în 22 Oct. 1913 la 3 ore p. m. în sala de ședințe din „Casa Sfătuului”.

Filmul „Leon Popescu” luat pe câmpul de război al Bulgariei s'a reprezentat astăzi pentru întâia oară în cinematograful „Mercur” (Otel Europa). Un inconvenient, de care nu este vinovat proprietarul filmului, a fost lipsa filmului Vlaicu, lipsă provenită dintr'o regretabilă eroare la preluare. Domnul Lang a telegrafiat imediat după film și speră să-l dea mâne, Marti. Sperăm să scriem pe larg despre întreg filmul mâne sau poimâne. Publicul român este rugat să aștepte sosirea filmului Vlaicu.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 20 Oct. **Correspondentul Bureau** e autorizat să declare că însărcinatul de afaceri austro-ungar la Belgrad a făcut ieri la amiazi demersul anunțat și că, prin urmare, cu începere de la această dată, curge termenul de opt zile, în care teritoriul Albaniei autonome trebuie să fie complet evacuat de trupele sârcești.

Viena, 20 Oct. Se afirmă, că în urma vizitei sale la curtea română, principele Wilhelm de Wied ar fi declarat cabinetelor din Viena și Roma, că ar putea accepta numirea sa ca principe al Albaniei numai în cazul când granițele noului stat ar fi de natură a-i asigura liniștită propășire.

Salonic 20 Oct. Toate mănăstirile din Muntele Athos au proclamat în ziua de 17 cor., ane-xarea Muntelui, regatului grec. Reprezentanții tuturor mănăstirilor au semnat documentul anexării.

București, 20 Oct. Buletinul de ieri anunță că numărul celor bolnavi de holeră a scăzut în întreaga țară la 420.

Viena, 20 Oct. „Neue Freie Presse” publică declarațiunile miniștrilor Serbiei din Viena și Paris. Ministrul Vesnic, declară că este uimit că Austro-Ungaria întreprinde un pas izolat, deoarece Albania este doar o creațiune a Puterilor europene. Dacă Austro-Ungaria în adevăr voește să silească pe Serbia să evacueze Albania, atunci să acorde un termen suficient. Noi nu vom conflicte. Austro-Ungaria să ne acorde timp, ca să i împlinim dorințele. Ministrul Ivanovici cere de asem nea ca Austro-Ungaria să acorde timp Serbiei pentru a e-acua Albania.

Paris, 20 Octomvrie. Ziarele consideră catastrofa balonului german LII ca o dovadă, că dirigea-bilele nu realizează speranțele ce s'au pus în ele. Aceeași părere o exprimă și presa engleză, care susține, că Germania a cheltuit pentru cucerirea aerului mult mai mult decât toate celelalte state la un loc. Franța a pierdut până acum o sută de vieți în această luptă. Germania, însă, mult mai mult. Lista enormă a catastrofelor la cari au dat loc zepelinele, dovedesc, că viitorul nu este al lor, ci al aeroplanelor.

Cărți și reviste.

DI A. A. M. a tipărit în tipografia A. Mureșianu: Branisec et Comp. Albumul comemorativ „Iacob Mureșianu” (1812 — 1887).

E o carte cu conținut bogat și provăzută cu multe ilustrații. Prețul pentru Austro-Ungaria 3 cor., 50 fil., pentru România și streinătate 4 lei.

Se capătă în Redacția „Gazetei Transilvaniei”.

Recomandăm publicului nostru a-cestă carte, care e o monografie de evidentă importanță a Mureșenilor, cu atât mai vărtos, că autorul a binevoit a dona venitul carat ziarului „Gazeta Transilvaniei”.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branisec et Comp

Redactor responsabil:

Ioan Brodea.

H O P, H O P!...

NU UITATI,

că cea mai apropiată tragere a lozurilor dela „Banca Hipotecară Ungară“ va fi la 25 OCTOMBRIE a. c., când se va trage câștigul de

Coroane 75,000

iar la 27 DECEMBRIE a. c. cel mai mare câștig din lume de

1,000,000,-, Coroane.

Vindem de prezent un loz dela „BANCA HIPOTECARĂ UNGARĂ“ cu 6 trageri anual pe

36 rate lunare á 6.30 Cor.

Iar unul dela „PRIMA CASĂ DE PĂSTRARE PESTANĂ DIN PATRIE“ cu trei trageri anual pe

36 rate lunare á 4.40 Cor.

Ambele lozuri împerechiate, — adică din fiecare câte o bucată, — cu 9 trageri anual, le vindem de prezent pe

40 rate lunare á 10.-- coroane.

Cea mai ieftină ofertă!

Tot lozul câștigă necondiționat!

Cine ne trimite primele 2 rate de odată, aceluia îi evităm rata a 3-a gratuit. Până la achitarea deplină i se estradă cumpărătorului o listă legală de rate, în care este indusă Seria și Numărul lozului cu care joacă, dar deja după solvirea primei rate participă la joc, iar eventualele câștiguri sunt în întregime ale lui. Lozurile acestea nu-și perd valoarea ca lozurile dela loteria de clasă, ci joacă până la sfârșitul loteriei, astfel că în caz de noroc un număr se poate trage și de mai multe ori cu câștig, dar cel puțin odată la tot cazul.

4-6

Explicații mai amănunțite trimitem la dorință ori cui gratuit și franco,

Nu întârziati a vă încerca norocul!

Grăbiți cu co mandele la adresa:

Ustredná banka u. spol.

BUDAPEST, Váci-körút 31. sz.

Anunț de deschidere!

Avem onoarea a aduce la cunoștință că am deschis în piața locală, și anume **Strada Porții Nr. 60**

O Filială

unde se poate cumpăra cu prețuri ieftine tot felul de covoare și din Orient, stofe de mobile, perdele, coperte, etc., etc.

In caz de trebuință ne rugăm de cercetare.

Cu deosebită stimă

Philipp Haas & Fiu.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de conducătoare a secțiunii industriale la școala pentru economie și industrie de casă a „Reuniunii femeilor române din Sibiu“ se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare. Pot participa la acest concurs toate văduvele și fetele, cari au pregătire specială. Conducătoarea are să inst. uzo în: croitorie, broderie, dantelărie și țesut.

Conducătoarea beneficiază de o remunerație anuală de K. 800. și întreaga întreținere în internatul școlii.

Sibiu, la 6 Octombrie n. 1913.

Maria Cosma m. p. Dr. Beu m. p.
presidentă. 3-5 secretar.

SANATORIUM „SANITAS“

institutul și caminul fizico-dietetic,
în Versecz (Vârșeț). Ungaria de sud.

9-10

Medic dirigente: Dr. L. MÉHEȘ.

Sanatoriul este construit după modelul sanatoriilor moderne din străinătate. Cură individuală după sistemul Dr. LAHMANN. Băi de lumină electrică, băi de aer și soare, toate metodele de îmbunătățire a apei, băi medicinale. Cure dietetice, cură de struguri. Institutul se află la poalele dealurilor, este provănt cu parc și colibe aeriene și este deschis tot anul. La dorință se trimite prospecte. Sezonul principal Mai - Octombrie. Prețuri moderate.

Balsamul Farmacistului A. THIERRY.

este o doborâtă vindecătoare la toate suferințele de plămâni, piept, alină catar, peripneumonia, tusea. Are efect excelent la laringită. Prin gargarizare împiedică difterit, răgușală etc. Vindecă frigurile, Vindecă boale de ficat, stomac intestine, celiac, asthmă, congestivitate, aerăla în gât, etc. Vindecă tranșii, hemoroide. Are efect purgativ, curăță rinichi, excită apetitul. Servește cu succes la dureri de dinți, folosit ca apă de gură întărește gingiile, delătară miroalul greu din gură și stomac, dureri de cap, soldină etc. Mijloc bun contra limbricilor. Folosit extern pentru rano, fese viu, fistule, gurgui, arsuri, degerături, rae. — Să nu lipsească din nici o casă, cu deosebire când grăzează influența, celera și alte epidemii. — A se adresa:

An die Schutzengel-Apotheke
des A. THIERRY in Pregrada bei Rohitsch.
12 sticle mici sau 6 duple sau 1 sticlă specială costă 5 K. 60 b.
La comanda mai mari prețuri scăzute.

Alina „Lentifolia veritabilă.“

ap. se și vindecă invadarea sângelui, face operația de priso. Se folosește: la stagnarea cîrgerii laptelui de priso, dureri de piept, fese viu, suferințe vechi la piept, esse, rani, umflături de micloare și carie; rani de lovitură, contuziuni, secețarea corpului streine cu tandări de sticlă, aschii, năsip, aliee, ghimpi etc., la umflături abscese, alubă, umflături de ungheil, bășică, rani la pieptare, rani produse de arsuri degerături, năsfături de gât, rani la capii etc. etc.

2 boreane costă 3 K. 60 bani, cu ramburs sau trimiteren banilor. Se capătă la farmacia Josef v. Török și la farmacia din Ungaria. Ma gros la Dreger: Theinayer & Seitz, Kochmeister Nachf. Brüder Redanovits in Bpest. Unde nu se află depozit să se facă comanda direct la 34-50

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.

Administr. „Gazetei Transilvaniei“

Nr. Mag. 1764/913.

Publicațiune.

Pentru asigurarea carălor de transport cari orașul este obligat ale pune la dispozițiunea erariului militar precum și pentru cei escotati și a căilor de călărit—pe timpul dela 1. Ianuarie 1914 până la 31 Decembrie 1916.—

Se va ținea licitațiune cu oferteln scris Sâmbătă în 25 Octombrie 1913 la 10 oare antemirezane în localul oficiulu economic orășenesc: Strada Aurarilor Nr. 5 etagiu II, ușa nr. 3.—

Condițiunile detaliate pentru oferte și pentru contract sunt depuse și se pot ceti în localul oficiulu economic orășenesc totdeauna în oarele oficiouse dela 6—12 a. m. până la ziua licitațiunii: aici se pot primi și alte informațiuni dacă să recere.—

Brassó, în 1 Octombrie 1913

1-1 Magistratul orășenesc

Nr. 10643/1913.

Publicațiune.

În sensul §-lui 4 al art. de lege XI din 1909 se aduce la cunoștința publicului, ca consemnarea darei de pușcă, pe anul 1913 1914 sunt depuse spre examinare publică timp de 8 zile adică dela 17 Octombrie până la 24. Octovre 1913 în biroul perceptoratului orășenesc Str. Argintarilor Nr. 5, Partere ușa nr. 7 aici tot omul interesant o poate vedea în oarele a. m. dela 8—12.

În conștința acestui consemnari adică opozitilor de dare din tranșa se poate face recurs în timp de 15 zile după primirea foaielor de dare la direcțiunea finanțiară reg. ung. sau la subscrisul oficiu de dare orășenesc.

Orice recurs prezentat după acest termen va fi respins ca întârziat.

Brassó, în 17 Octombrie 1913.

Perceptoratu orășenesc

Fabricate clasa primă

Pentru sezonul de vară și toamnă

recomandăm produsele noastre renunite ca cele mai bune și anume:

Stofe de haine pentru domni
Cheviot și Kamgar.

Stofe de costume pentru dame
unicolor adesea

Stofe Double pentru paltoane, Uter și mantile de damă

Velours și Pimerstons pentru paltoane de carna și palteto

Cheviot și Kamgar negru pentru costume salon, trase și smoking.

Stofe Loden impenetrabile pentru sport și costume de vânătoare

Stofe de uniforme pentru locți și voluntari

Pledari pentru volaj, cergă pentru volaj, trăsuri, cal, covoare etc. etc.

Fabrici de postav, mărfuri de modă și tricotați.

WILHELM SCHERG & Cie

44-50 deposit de vânzare!

Fabricate clasa primă

Dr. KENYERES

Medic de încredere al „Primei Societăți de asigurare ungare“ dă consultațiuni bolnavilor de nervi și boale interne (cure emanatie de Radium, oxygen (-) lectricitate) (-)

Din 29 Septembrie dela 2—3 oare p. m. Brassov-Cetate Strada Orfanilor Nr. 31. (-) (etajul I.) 4-10

Cetiți și răspândiți „Gazeta Transilvaniei“